

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep

Alta, 2. juni 2004

0030 OSLO

e-post sending: postmottak@kkd.dep.no

Uttalelse til utredningen *Kvensk – språk eller dialekt ?*

Det vises til departementets høringsbrev av 18. november 2003.

Det er positivt at Kulturdepartementet og Kommunaldepartementet har fått iverksatt dette arbeidet. *Utredningen slår fast at kvensk er å anse som et eget språk. Samtidig går det også fram at kvensk er et særlig truet språk der det er behov for snarlige tiltak for å hindre at språket dør ut.*

Utredningens konklusjon er i samsvar med oppfatningen blant kvener og deres organisasjoner.

Store grupper av befolkningen i Troms og Finnmark har kvensk bakgrunn, og kvensk er å anse som et territorielt minoritetsspråk i denne delen av Norge.

I punkt 2.3 om demografi er størrelsen på den kvenske minoritet i Norge behandlet med henvisning til kildemateriale fra 1930 og tidligere. Av dette fremgår at 25% av befolkningen i Finnmark er kvener, og i enkelte områder er denne andelen vesentlig større.

Selv om vi har få aktive språkbrukere i dag i forhold til det som har vært før, viser en helseundersøkelse i 1987-88, utført av Universitetet i Tromsø, publisert i ISM-skriftserie nr. 28, at 25% av befolkningen i Finnmark har kvensk/finsk opphav, mens 20% oppgir at de har samisk opphav. Undersøkelsen er foretatt blant voksne menn og kvinner i alderen 20-62 år, og materialet viser svært små forskjeller mellom aldersgruppene. Dette viser at kvenene utgjør er en stor og stabil gruppe av befolkningen i Troms og Finnmark.

Norge har ratifisert Det europeiske språkcharteret for region- og minoritetsspråk der kvensk/finsk er erklært som nasjonalt minoritetsspråk, med språkvern innenfor nivå 2 (laveste nivå) .

For ethvert menneske og samfunn anses det som en ressurs at folk behersker flere språk og har kunnskap om flere kulturer. Overfor kvenene har storsamfunnet ved systematiske tiltak

brukt ressurser for å fjerne denne kompetansen, og som følge av dette er antallet aktive språkbrukere få og kvensk språk er truet, slik det også er konkludert med i undersøkelsen.

Kvensk språk og kultur kan fortsatt være en viktig ressurs for samfunnsutviklingen mellom folk og nasjoner på Nordkalotten, i tillegg til at det har en egenverdi for de enkeltmennesker som tilhører den kvenske minoriteten. Hvis kvensk språk- og kultur dør ut i Finnmark og Troms, vil vi raskt komme til å oppleve at finsk kun blir et fremmedspråk i Nord-Norge, og riksgrensen blir i enda sterkere grad også en språkgrense og barriere for samhandling og utvikling på Nordkalotten.

Styret i Ruija Forlag AS vil på dette grunnlag be om at myndighetene iverksetter en positiv og offensiv politikk for vitalisering av kvensk språk og kultur. Her under at:

1. Kvensk erklæres som et eget minoritetsspråk i Norges slik utredningen tilrår.
2. Kvensk gis vern innenfor Det europeiske språkcharteret for region- og minoritetsspråk på nivå 3 på linje med andre territorielle minoritetsspråk i Norge (samisk) og Sverige (samisk, meänkieli og finsk).
3. Det iverksettes umiddelbare tiltak for å vitalisere kvensk språk og kultur som en viktig fremtidig ressurs og kompetanse for landsdelen og i samsvar med språkcharterets intensjoner og krav for kvenene som nasjonal minoritet i Norge. I denne sammenheng vises det også til det arbeid som er iverksatt av Norske Kveners Forbund/Ruijan Kveeniliitto i et nært samarbeid med andre fagmiljø for å få til vitalisering av kvensk språk og kultur.
4. Den norske stat må legges til rette for at kvensk språk, kultur og samfunnsdebatt kan bli synlig og gis nasjonal anerkjennelse. Statens pressestøtte til den kvenske avisa Ruijan Kaiku må økes, slik at det fra og med 2005 blir mulig å utgi kvensk ukeavis slik det i lang tid har vært arbeidet med å få til. Likeså må staten gå foran og avsette midler som sikrer utgivelse av kvensk litteratur, musikk og læremateriell.

Styret i Ruija Forlag AS

Kurt Johnsen

Bjarne Trevland

Dagny Olsen